

NIEDZIELA (1187) sb f

Oba e oraz a jasne.

sg *N* niedziela (84). ◇ *G* niedziele (221), niedzieli (3); -i *Diar*, *PowodPr*; -e : -i *ActReg* (2:1). ◇ *D* niedzieli (1). ◇ *A* niedzielę (298) [w tym zapis: -e (19), -ą (22), -a (3)]. ◇ *I* niedzielą (27) [w tym zapis: -a (4)]. ◇ *L* niedzieli (74). ◇ *pl N* niedziele (5). ◇ *G* niedziel (241); -él (91), -el (10), -(e)l (140); -él *KochAp*; -el *KochPieś*; -él : -el *SarnStat* (90:9). ◇ *A* niedziele (76). ◇ *N a. A* niedziele (1). ◇ *I* niedziel(a)mi (10). ◇ *L* niedzielach (23); -ach (19), -äch (2), -(a)ch (2); -ach : -äch *GroicPorz* (5:1). ◇ *du N* (*cum nm: dwie*) niedzieli (5) *GroicPorz* f2v, f3, f3v, *UstPraw G*, *RejZwierc* 159. ◇ *A* (*cum nm: dwie*) niedzieli (114) *MetrKor* 134, 135v, *FalZioł* II 4a, V 70 [2 r.], *LibLeg* 6/117v, 118, 11/154v, *LibMal* 1543/76v, 1544/83v, 1545/104v, 1546/111v, 1547/127v, 1552/172, *RejRozpr* B2, *RejKup* k7v, ee6, *ZapWar* 1550 nr 2665, *Diar* 133, *GroicPorz* iv, k2, k4v, 1, o2, f2v, f4, x2v, dd2, *UstPraw* Av, A3v, G [2 r.], I2v [2 r.], *OrzRozm* G2v, *SienLek* 188v, 190v, *HistLan* C, D, *RejZwierc* 39, *StrykKron* 777, *ZapKościar* 1583/37, *KochSz* A2v, *PudłFr* 8, *GórnRozm* H4, K2v, *ActReg* 44 [2 r.], 46, 51, *GostGosp* 66 [2 r.], 90 [2 r.], 136, 160, 162, 165, *SarnStat* 30, 31, 128 [3 r.], 131, 132, 158, 301, 427, 613, 674, 723 [4 r.], 724 [2 r.], 725 [2 r.], 726 [4 r.], 727 [3 r.], 730 [4 r.], 731, 732, 733 [4 r.], 736 [2 r.], 740, 741 [2 r.], 742, 743, 803, 840, 841, 859, 866, 875 [2 r.], 1181 [3 r.], 1287, *VotSzl* E; (*cum nm: czterzy*) niedzieli (2) *BielKron* 51, *SarnStat* 875. ◇ *I* (*cum nm: dwiema*) niedziel(o)ma (1) *LibMal* 1551/161v; (*cum nm: cztery*) niedziel(o)ma (1) *FalZioł* V 18c.

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.

1. Ostatni, święteczny dzień tygodnia; *dies dominicus a. dominica* *Murm*, *Mącz*, *JanStat*, *JanPrzyw*, *Cn*; *dies solis* *Mymer*¹, *BartBydg*, *Mącz*, *Cn*; *dies prima* *Mącz*; *dies festus* *Modrz*; *prima feria* *Cn* (710) : *Murm* 11; *Mymer*¹ 8v; *BartBydg* 41; Zowiem ten dzień fluffnim obyczaiem/ niedziela/ to iest niedzialanie/ ktorego niemamy nic y nego dzialac/ [...] iedno to czoby bylo ku chwale Bozey *SeklKat* G, G; *RejKup* Rv; biskupowie conventicula swe [...] czynili, tez i niedzieli nie folguiac. *Diar* 31; *RejWiz* 79v; *RejZwierz* 101v; *Goski* A5v, A8, A8v [2 r.], A9v, A10 [2 r.] (28); *Mącz* 88b, 362c, d; *RejAp* 11; Dzień ten iestci Niedzielá odkościóla vltáwiony/ á przetoż y wltárym zakonie y w nowym przykazano iest onim tak to: Pamięta y aby dzień święty święcił. *HistRzym* 50; *RejPos* 1, 131v; *KuczbKat* 295 [2 r.]; *WujJud* 189 [2 r.]; co fie tknie Papiefskiey niedziele/ y lámego Papieža/ v mnie to nic y v wlytykich wiernych/ ktorzy iuz nic ná iego niedzielę niedbamy. *CzechRozm* 72v; *ModrzBaz* 92v; Co dzień pościł/ okrom niedziele: w piątek ná Chlebie y wodzie przestawał *SkarŻyw* 471, 173, 193, 309, 363 *marg*, 567; *MWilcHist* D2; *ActReg* 9, 29; *LatHar* [+12]v, 371; ktora [sobota] v zydow była iáko v nas Niedzielá. *WujNT* 120 *marg*, 841 [2 r.]; *PowodPr* 51; *SkarKaz* 273, 278a, Oooo2v.

G sg w funkcji okolicznika czasu: »[której] niedziele« = w niedzielę (145): Alexánder Papieř vltáhávil kořdey niedziele w kořcielech Sol/ y Wodę święconá *KrowObr* 70v, 73v, Tt2; *MWilcHist* G2. Cf *niedziela przed czym; po czym*.

niedziela przed czym [w tym: z liczebnikiem porzádkowym (1), z przymiotnikiem „bliřszy” (1), „ostatni” (1); [której] niedziele (1)] (10): *MetrKor* 34/135v; *ZapWar* 1532 nr 2414; Podmaiek [...] pokazał fie nam w niedzielę przed Nowem latem *LudWieř* B2; *LeovPrzep* A; *RejPos* 27v, 28 řp;

ArtKanc D12; Ewangelia w Niedzielę ośmą przed Adwentem. *WujNT* 100 marg, 223 marg, 644 marg.

niedziela po czym [w tym: z liczebnikiem porządkowym (214), z przymiotnikiem „bliski, bliższy” (2); [której] *niedziele* (140)] (225): Item wnyedzielią po zabicziv Thurczina przyachał włodarczik ze włchi *LibMal* 1548/146v, 1548/146; *KromRozm II* x3; *KrowObr* 169 [2 r.], Vu3; *Leop* YY4v [5 r.]; *Goski* A4v, A5 [3 r.]; Władziław Krol Czełki y Węgierłki [...] vmárl w Budzyniu w niedzielę po święthym Grzegorz u lática 1516 *BielKron* 328, 390; *RejPos* 37v, 37v źp, 41, 41v, 44v źp (80); *RejPosWstaw* [41²]v źp, 42v źp; *LatHar* ++8; *WujNT* 18 marg, 25 marg, 29 marg, 32 marg, 33 marg (108); *SarnStat* 958; *SkarKaz* 38, 79, 273, 309, 346 (16).

W połączeniu z nazwą okresu roku kościelnego = przypadająca wtedy [w tym: czego (45), w + co (45), L bez przyimka (1), ai (9), skrót tj. czego a. ai (4); z liczebnikiem porządkowym (96), z przymiotnikiem „ostatni” (1)] (103): Sejm walny koronny do Warszawy złożen jest przez Krola Jego Miłość na niedzielę piąrszą adwentową *Diar* 19; *GroicPorz* 1 [2 r.]; W niedzielę wtórą poście. *KrowObr* 168v, 163; *Leop* ZZ [7 r.]; *Goski* A4v, A9, A15, A15v [2 r.], A16; ALEXánder wielki Kfiádz Litewłki/ po śmierci brátá [...] koronowan w Krákwie/ w trzeciá niedzielę Adwentu *BielKron* 400v, 388v; *RejPos* 1 [2 r.], 1v źp, 4v, 4v źp, 8 (19); w niedzielę ośmátnią Zapuřtów [księżna Barbara] byłá oddána Krolowi w małżeńftwo/ y koronowana przez Ianá Lałkiego Arcybifkupá Gnieznienłkie[go] *StryjKron* 727; *LatHar* ++7, ++8; Lekcyá w Sobotę po pierwfzey Niedzieli w Pořt. *WujNT* 711 marg, 14 marg, 45 marg, 49 marg, 61 marg, 62 marg (56); *SkarKaz* 1, 2 źp, 116, 116 źp, 514a marg.

Przysłowia: DERániakowie/ Fredrowie [...] Y zwyczajmi rzadko fie/ iáko widzifz dzyelá/ Czeńto więc v nich bywa/ piątořzek niedzyelá. *RejZwierz* 88.

Ale iř ty rozumki na dwoie fie dzielá/ A dáleko rozny iest nář piątek z niedzielá [= różniny się jak piątek od niedzieli]. *RejZwierc* 240v.

Zwroty: »piątkiem czynić niedzielę« = *niepotrzebnie się martwić* (1): Piękna to řpráwá [...]/ Kto łobie piątkiem nie czyni niedzyele. Przecz fie fráfuiefz o rzecz niepodobná *RejZwierc* 230v.

»niedzielę święćić« [szyk zmienny] (7): Pamięta y to tobie wiele/ by řwiecił řwięta niegziele [ř]. *SeklKat* B3; Vkař mi piřmo gđzyeby przykazano nyedzyelę řwyęćić. *KromRozm I* L4; *KuczbKat* 295; *WujJud* 43v, 196; *ReszPrz* 42; *WujNT* 482.

Wyrażenia: »niedziela pańska« (1): Co iest Niedzyelá Páńłka 11. [Cf ktorego czařu řtáło mu fie to ziąwienie. Oto řlyřlyř iř w niedzielę w dzień Páńłki. s. 11] *RejAp* Dd2.

»z niedziele na poniedziálek« [w tym z elipsą drugiego członu (1)] (8): Znyedzielye therařz przeřchley dwv konyv [...] zabili *LibMal* 1545/107v; zego przeor zmuřu řpuřczil [...] o trzeci godzinie wnocz znyedzielye na ponyedziálek *LibMal* 1548/141v, 1547/136, 1548/141, 141v, 1552/166v, 1554/184, 185.

»z soboty na niedzielę« (2): zeznáł ze Lachotha řřobothy na nyedzielyá dawřchi řzyá zawřzcz wmyeřcie, vkradł pyenyedzi nyemalo *LibMal* 1554/184, 1548/147v.

»řwięta niedziela« [szyk 3:1] (4): *SeklKat* B3; *MWilłHist* G2, I; niechcąc pořpolitego z Zyd y mieć weřela/ do Niedzieli řwięte y iákořkolwiek fię gotuiemy. *LatHar* 125.

Zestawienia: »niedziela biała, iudica« = *piąta niedziela wielkiego postu, druga przed Wielkanocą; (dies) dominica Iudica JanStat [szyk 3:4] (3:1): Goski A7; Działo fie y dan ieft w Piotrkowie w Piątek przed Niedzielą Iudicá/ Roku Bożégo 1563. SarnStat 1214, 219, 950.*

»niedziela krzyżowa (którą zową krzyżową), rogationum« = *piąta niedziela po Wielkanocy, poprzedzająca dni krzyżowe, zwana rogata [szyk 5:1] (4:2): GroicPorz 1 [2 r.]; Goski A8v; ROki Ziemskie Płotckie piérwzé w Poniedziałek po Krzyżowéy Niedzieli. SarnStat 734; Wtóré [roki mają być]/ w Poniedziałek po Niedzieli Rogationum. SarnStat 726, 734.*

»kwietna (a. kwieca) niedziela« = *szósta niedziela wielkiego postu, pierwsza przed Wielkanocą; (dies) dominica Palmorum JanStat; Capitilavium Cn [szyk 39:12] (51): Iezus z wielką chwálą przyiechál do Ieruzalem w kwietną niedzielę OpecŻyw 70v, 70v, 73v, 76v [2 r.], 82v, 120; OpecŻywSandR nlb 3v; MetrKor 61/224v; LibMal 1543/68v, 1544/81v; KrowObr 92v [2 r.], 93 [2 r.], 168v [2 r.], Qq4v (10); Goski A7v; BielKron 400; W kwietną niedzyelę kto bágniatká nie połknął/ [...] to iuz duźnego zbáwienia nie otrzymał. RejPos 225v, 86v, 87v źp; SkarŻyw 336; Anno Dñi 1584 wponydzalek po Kwjocy nyedzyely. ZapKóscier 1584/66v, 1583/39; ArtKanc E5v źp; LatHar 349, 352, 688, 742 [2 r.]; WujNT przedm 38 marg, s. 85 marg, 89, 109 marg, 167 (12); SarnStat 858, 871, 1229, 1231.*

»niedziela mięsopustna, przedzapustna« = *sześćdziesiątnica, ósma niedziela przed Wielkanocą, druga przed środą popielcową (3:1): W niedzyelę mięsopuŧhną ktho [...] vbiorow ku dyabłu podobnych łobie nie wymyfli/ iuz iákoby nie wczynił krześciánŧkiewy powinności dolyć. RejPos 225v; WerGość 228; WujNT 269 marg, Vvvvv2v.*

»niedziela (którą zow(i)ą) oculi, głucha« = *trzecia niedziela wielkiego postu, czwarta przed Wielkanocą; (dies) dominica Oculi JanStat (15:2): MetrKor 34/288 [2 r.], 288v, 37/1v [2 r.], 2; Bądacz wnyedzielyą Oculi therafz przeŧchła wdomu Iacuba ofsy [...] myał rozmową Z Michalem ŧchewczem LibMal 1554/187, 1554/187v, 188, 189 [4 r.], 189v; Goski A6v; Dan w Nówym Mieście Korczynie/ w Piątek bliźszy przed Niedzielą Głuchą SarnStat 907, 744.*

»przewodna niedziela« = *pierwsza niedziela po Wielkanocy; Conductus Paschae JanStat [szyk 20:5] (25): MetrKor 38/285, 59/77v; Działo ssią wdorznye [!] wponydzialek po Niedzieli Przewodney ZapWar 1558 nr 2686; GroicPorz k2, 1; Goski A8; BielKron 360v; ZapKóscier 1584/44v, 51 [2 r.]; LatHar ++7; WujNT przedm 40 marg, s. 384 marg, 826 marg, 827; Poŧtánawiamy/ żeby Roki piérwzé Ziemskie Wiŧkie zówże były w piérwży Wtorek po Przewodney Niedzieli SarnStat 736, 370, 725, 733, 737, 741 (9); SkarKaz 203.*

»niedziela zapustna, młody mięsopust« = *pięćdziesiątnica, siódma niedziela przed Wielkanocą, poprzedzająca środę popielcową (3:1): Nie(dziela) młodińie(sopust). Goski A6; WujNT 610 marg, Vvvvv2v; Sftáło fie to ná Séymie Wálnym Piotrkówŧkim/ w Piątek przed Niedzielą Zapuŧną [feria quinta ante Dominicam Esto mihi JanStat 88]/ rć. Roku Pánŧkiego 1478. SarnStat 980.*

»niedziela starego zapustu (a. starego mięsopustu)« = *siedemdziesiątnica, dziewiąta niedziela przed Wielkanocą, pierwsza z trzech niedziel poprzedzających środę popielcową (6): Iáko wedle zwyczajú Miáŧta Krákowá/ piérwży wyłóžony Sąd/ w piérwży Piąthek po trzech Kroloch/ tákże idzie zówždy przes dwie Niedzieli/ áž do Niedziele Stárego Mięsopuŧtu GroicPorz 1, 1; Leop YY4v; WujNT 82 marg, 599 marg, Vvvvv2v.*

»niedziela sucha, reminiscere« = *druga niedziela wielkiego postu, piąta przed Wielkanocą; (dies) dominica Reminiscere JanPrzyw (2:1): Goski A6v; Dan w Krakowie ná Séymie Wálnym/ ná łczęśliwéy Koronáciiey nászéy we Wtorek po Niedzieli Suchéy SarnStat 948, 1166.*

»niedziela środopostna, laetare« = *czwarta niedziela wielkiego postu, trzecia przed Wielkanocą; (dies) dominica Laetare JanStat [szyk 13:6] (18:1): ZapWar 1549 nr 2662, 1550 nr 2676; Goski A7; A w tym poeł Cefárłki przyiechał/ odkładaíac to z iechánie Krolow ná środopostną niedzyełę. BielKron 413; RejPos 225v; RejZwierc 268v; WujNT 342, Vvvvv3; pod datą w Piotrkowie ná Séymie Koronnym we Srzodę przed Niedzielą Lętare/ Roku Pánłkiego 1504. SarnStat 1039, 11, 741, 1060, 1078, 1079 (11).*

»niedziela świąteczna« = *Zielone Świątki, siódma niedziela po Wielkanocy (4): y przifzła snymy [pieniędzmi] wnyedzielya swyatheczna^m LibMal 1552/170; WujNT 363 marg, 399 marg, Vvvvv3.*

»niedziela Trojce Świątej (a. przenaświętszej)« = *pierwsza niedziela po Zielonych Świątkach (2): Goski A9v; Ewángelia ná Niedz: Troyce przenaświętlzey. WujNT 123 marg.*

»niedziela wielkonocna« = *pierwsza niedziela po pierwszej wiosennej pełni księżyca [szyk 6:3] (9): OpecŻyw 171v; OpecŻywSandR 5v; KrowObr 169; oddáá Duchá Pánu Bogu/ w łamę niedziele wielkonocną ná świtaniu. SkarŻyw 193; WujNT przedm 40 marg, s. 122 marg, 184 marg, 587 marg, Vvvvv3.*

»niedziela wstępna, invocavit« = *pierwsza niedziela wielkiego postu, szósta przed Wielkanocą; (dies) dominica prima quadragesimae Cn [szyk 4:1] (4:1): Goski A6; BielKron 371; NA prośbę połłów Ziemie Dobrznynłkiey pozwalamy/ áby piérwzé Roki Ziemłkie były łądzoné w Dobrznyniu/ we Wtorek po niedzieli Włtępnéy SarnStat 728, 738, 743.*

Szeregi: »dzień pański albo niedziela« (1): *Apoštołowie piérwzy dzień miedzy onymi siedmią dni/ ná chwałę Bożą obrocili y poświęćili/ ktory dniem Pánłkim álbo Niedzielą názwáli. KuczłKat 295.*

»(i) niedziela (a, niedziele) (jako) i (a)l)bo) święto (a. święta, a. święte dni)« = *dies Dominica aut (et) festum celebre a. festa solenniora JanStat [szyk 6:6] (12): A załz nie dobra rzecz íełt w te Świętá/ íáko y w Niedzielę do Kościołá chodźić/ łłowá Bożego łłuchác/ Páná Bogá chwálić? WujJud 189, 189 marg, 209, Nn4v; [Ewanjelije] w Niedzielu y w Świętá/ y w Połty w kościele według zwyczáiu Rzymłkiego czytáią. WujNT Vvvvv2v, przedm 25, 28; Vrząd zamkowy zówždy będzie powinien byđz kaźdemu pogotowiu [...] w wczyniéniu łpráwiedliwóści/ y wyłczániau ołądzonéy rzeczy: wyiáwłzy tylko święte dni y Niedzielu SarnStat 534, 729; Kátolicy zásię dołtátnieyłzy/ w Niedzielu y w świętá wícecy zabaw łwieckich máią/ y czeładz nimi męczá/ niź w powłzednie dni PowodPr 51, 10; SkarKaz łt.*

Wyrażenia przyimkowe: »do niedziele« [w tym z liczebnikiem porządkowym (3)] (15): *GroicPorz 1 [3 r.]; Ledwa czáfem do niedziele/ Ieden łie korułzek zmiele. RejZwierc 234v, 233v; Seym się do niedziele dokonczy ActReg 55, 156; LatHar ++7, 349, 742; SarnStat 858, 871.*

~ Wyrażenie: »do drugiej niedziele« (3): *RejWiz 12v, 139; Ale im kazał czekać do drugiéy Niedzielu SiebRozmyśl K2v. ~*

»z niedziele« = *na początku przyszłego tygodnia (1): Voluntary ułzow [lege: ufow] mało zostało azniedziele íle wiem roziedzie się ostatek. ActReg 27.*

»na [którq] niedzielę« [w tym: na każdą niedzielę (15)] = w (którq) niedzielę; in dominica JanStat (21): ZapWar 1549 nr 2662, 1550 nr 2676; A flyfzyfz tu? iako fie modlicie/ ná każdą niedzielę/ we wfzyftkich kościelech ktore Antykryft Rzymfki opánował. KrowObr 72v, 70v marg, 71, 71v, 72 [2 r.], 73v (11); iżby żacy ná procefsią ná każdą niedzielę ná Tum chodzili. BielKron 364, 371v; RejPos 238; WujJud 225v; ZapKościer 1584/51; LatHar 198; SarnStat 1078, 1079.

»przed niedzielą« = w tym tygodniu (1): y o blifkim ześciu fwym oznaymił: ifz przed niedzielą Pánu Bogu ducha oddać miał. SkarŻyw 473.

»w niedzielę« = die dominica a. dominico JanStat (209): MetrKor 34/135v; Pamiętáyże iuż człowiecze w każdy piątek oplakatz mękę Kryftuśa milégo/ a w niedzielę radowatz fie z zwycieftwa iego OpecŻyw [170], 70v [2 r.], 117v, 120; LibMal 1544/81v, 1548/141, 146 [2 r.], 1551/158v, 165 (13); LudWieś B2; SeklKat A3v; KromRozm I Ov; MurzHist B2; KromRozm II x3; KromRozm III P6v; Diar 43, 53, 56, 62; A ilekolwiek rázow w niedzielę będzie od kxiędzǎ kropion/ tylekroć brzemię grzechow/ przes tzterzy niedziele/ będzie zgładzone. KrowObr 70v, 92v [2 r.], 93 [2 r.], 152, 168v [3 r.], 169 [2 r.] (15); RejWiz 14v, 61v; Leop YY4v [6 r.], ZZ; RejFig Dd8; BielKron 155, 225v, 326, 388v, 390 (10); SienLek 12; LeovPrzep A; LeovPrzepSamb b4v; RejAp 11; GórnDworz O6; HistRzym 124v; RejPos 225v [3 r.]; BielSat D2 [2 r.]; KuczbKat 295 marg; RejZwierc 58v, 268v; WujJud 42 [2 r.], 189, 209; StryjWjaz Cv, C4v; SkarJedn 124; Ludzie wniedzielę fię zebráli/ chcąc brác od fwego páfterzǎ błogofławieńftwo SkarŻyw [236]; Czytáiąc żywoty świętych/ náuczył fię ifz bráćia piéc dni twárdo polzcząc/ wfobotę tylko á wniedzielę hoynie iedli SkarŻyw 571, 141, 193, 336, 457, 571, 575 [2 r.]; MWilkHist I; StryjKron 727; NiemObr 75; ZapKościer 1584/51; WerGośc 228; ArtKanc D12; Kmiotek tylko w Niedzielę piwǎ troché fkuśi/ Iuż ná to cały tydzień ciéfzko robić muśi. BielRozm 11, 26 [2 r.]; ActReg 55, 60, 101; GostGosp 6; WyprPl C2v; LatHar 356 [2 r.], 666, 672, 688; WujNT przedm 28, s. 14 marg, 100 marg, 109 marg, 122 marg (77); SarnStat 219, 722 [2 r.], 958, 1075, 1081, 1085, 1106; PowodPr 51.

~ Wyrażenia: »w drugǎ niedzielę« (1): w drugǎ niedzielę była Msza o Duchu świętym Diar 19.

»w niedzielę (teraz) przeszłǎ« [szyk 6:1] (7): a tho fzyǎ sthalo wnyedzielǎ therafz przeftchla LibMal 1553/175, 1546/120v, 1554/194 [3 r.], 194v; iákořmy w przeftłǎ Niedzielę ftyfzeli SkarKaz 119a.

»w przyszłǎ niedzielę« (3): LibMal 1552/167; o tym ślepym/ w przyszłǎ Niedzielę kázác będziemy. OrzQuin Aav; SkarKaz 45a. ~

W przen (1) :

Fraza: »niedziela zginęła« = nie święci się niedziel (1): Iuż Niedzielǎ zginęła/ iuż iedno zá drugim/ Będzie fie ták miefzǎło/ á s czǎsem nie długim Albo nam być w Tǎlmucie/ álbo w Alkoranie RejZwierc 250.

2. Tydzień; hebdomada Miech, Vulg, JanStat, Cn; septimana JanStat, JanPrzyw, Cn; hebdomas Cn (477) :

a. Okres czasu liczący 7 dni od poniedziałku do niedzieli (2) : RejZwierc 59; Rok ma w łobie Mieśięcy 12. Niedziel 52. y dzień ieden. Dni 365. LatHar ++7.

b. Każdy okres czasu liczący 7 dni [w tym z liczebnikiem głównym (472)] (475) : A komu fkażǎ dowod ná świǎdki/ będzie miał fzełc niedziel ku wiedźzeniu ich. GroicPorz x2, 1 [2 r.], r, r3 [2 r.],

x2v, bb2; *Leop Lev* 23/15; *GórnRozm* H4; *ActReg* 10; *GostGosp* 160 [2 r.]; wftawiamy: áby ósmnaście niedziel rok zámierzony ku záplácceniu był poftánowiön y záchowan *SarnStat* 693, 46, 427, 492 [2 r.], 649 [3 r.], 693 (12).

niedziela czego (2): Ieft ta rzeka Wolha thrzykroć wietfza niżli Don, przynamniey thrzy niedziele prętkiey iazdy miedzi łobą maiącz *MiechGlab* 26; *SarnStat* 692.

niedziela po czym (2): dowie fię o mieyfczu y o czafye czterzech nyedzielach po obwolaniu wyczy *ConPiotr* 32v; *SarnStat* 387.

Frazy: »niedziela będzie« (1): IŃch wthą przifchlą nyedzielyą cztherzi nyedzielye bąndą [*pieniądze ukradła*] *LibMal* 1552/167.

»niedziela minęła« (2): Ichtorego czelyadzyą podkalem sye wlesye poi dnya chodv za Endrnpoliem wczora cztery nyedzielye mynely. *LibLeg* 9/50v; *LibMal* 1552/169v.

»niedziela wynidzie; wyście niedziel« [*w tym: od czego* (1), *po czym* (1)] [*szyk zmienny*] (13;2): A gdy drugie dwie Niedzieli wynidą/ Oprawy łobie czynią obiedwie Stronie *GroicPorz* f3, o3, f2v, f3v, bb3v; *UstPraw* F, G, H4; Roki máią fie poczynác [...] po wyfzćiu dwu niedziel od świętego Bártłomieia. *SarnStat* 727, 387, 391, 628, 642, 757; A poki rok fześć niedziel Z krefu nie wynidzie/ Niechay czarna płotnicá z ćiebie więc nie znidzie. *ZbylPrzyg* B3.

Wyrażenie: »czas, termin [*ile, ilu*] niedziel« (2:1): á ten pozew od oddania przez dwu fzláchćicu y Woźnego będzie w łobie zámykał termin fześć niedziel [*continebit in se terminum sex hebdomadarum JanStat* 608]. *SarnStat* 605; A będzie káždy przed wyprawą woienną y potrzebą v páná fwęgo miał czas fześci niedziel *SarnStat* 648, 98.

Zestawienie: »sześć niedziel« = *połóg* (3): A gdy w fześci niedzielách ktora kiedy leży/ Podufzek pftrych do wierzchu/ nád łobą náieży. *BielSat* D2 [*idem*] *BielRozm* 27; *RejZwierc* 7.

Szereg: »rok, (i) [*ile*] niedziel« = *annus et [aliquot] hebdomadae JanStat* (11); *GroicPorz* o3; *UstPraw* A4, H4; Aktor gdy pozwány vmrze, nim rok y fześć niedziel wynidzie, ma odnowić kauzę. *SarnStat* 628, 496 [2 r.], 532, 642, 757, 1168; *ZbylPrzyg* B3.

Wyrażenie przyimkowe: »na [*którą*] niedzielę« = *w którym tygodniu* (1): Ná czwarthą niedzielę/ widząc iż niedoftátek w mieście ftráwy/ kazał wfypác w nocy gorę przed miátem z źiemie/ á pofypác z wierzchu mąką. *BielKron* 301.

α. *W funkcji przysłówka* (417) :

»[*ile* (A)] niedziel, przez [*ile*] niedziel, do [*ilu*] niedziel, w [*ilu*] niedzielach, w [*ile*] niedziel, na [*ile*] niedziel, [*iloma*] niedziel(ami)« [*w tym: w składni zależnej od czasownika: [ile] (4), do [ilu] (2), na [ile] (2); warianty formy bezprzyimkowej: [ilu] (G) (cum av „dalej”, „wyszej” oraz w zdaniu zaprzeczonym) (3), po ‘kilka razy’ [ile] (2), do ‘około’ [ilu] (1), około [ilu] (1), z ‘około’ [ile] (1) = bez przerwy lub codziennie w okresie trwającym ileś tygodni; (do [ilu] = nie dłużej niż ileś tygodni); in [aliquot] hebdomadis a. septimanis, intra [aliquot] septimanas JanStat* [85:20:12:5:2:2:2] (128) : Ta woda iftotnie na thy rzeczy pomoczna iefth barzo gdy ią ktho będzie pił dwie niedzieli. *FalZioł* II 4a, I 50b, 77a, 113c, 135c, V 70 [2 r.], 88v, 117; *LibLeg* 11/78, 154v; *RejRozpr* B2, Dv; około czthirech nyedziel robyel *LibMal* 1544/87v, 1544/86v, 89v, 1545/104 [2 r.], 1548/139v, 145v, 1553/176v; bendzie volno panu Iakubovy y alexemu w Nochaczovye miesskacz do czterech nyedziel *ZapWar* 1548 nr

2668, 1548 nr 2669; *RejKup* k7v; Widziemy też, że WKM [...] lenić się nie raczysz i po kilkanaście niedziel sjem dzierżec raczysz. *DiarDop* 108; *GroicPorz* r; Zydowie prętko iedli Báránká/ wy go zalię pierwey tztherzy niedziele w flupie chowacie *KrowObr* 183v; Stároftowie łady Grodzkie w fzeć niedziel máią ładzić *UstPraw* A2v; Sądy Szadkowkie prze wielkość powiáthu máią być dwie niedzyeli dzyerżane. *UstPraw* K2v, A2v, E, G [2 r.], I2v, K2v; *Goski ktv*; *OrzRozm* L; Tego czału Kometá wielka byłá/ á trwála przes pięć niedzyel. *BielKron* 376v; Nieśmieli fie ludzye przed nimi [*wilkami*] nigdzyey wychylić/ á było tego do [= *około*] czterzech niedzyel. *BielKron* 417v, 51, 367, 381v; *SienLek* 188v; *RejZwierc* 39; *Strum* O3v; Bo nie chwilę ále fnađz kilká niedzyel było/ Gdy fie o cię fto tyfiac Wołochow kuśilo. *PapPan* A3v; *SkarJedn* 233; *SkarŻyw* 35, 363; *StryjKron* 477, 617, 737; *CzechEp* 420; *KochPieś* 31; *GórnRozm* C3v, K2v; Ze Dignitarstw zadnych takze y Starostwa dłuzye szesci niedziel zatrzymywac niemámy *ActReg* 46, 14, 44 [2 r.], 46 [2 r.], 160, 171; *GostGosp* 160, 162; Séym wálny we dwu lat, á do fzećci niedziel fie kończy. *SarnStat* 29; Stároftowie w fzećci niedzielách máią fwe łady odpráwować *SarnStat* 486; KTO ład gwałtownie naydzie/ dwánaście niedziel w więzieniu ma byđz trzyman. *SarnStat* 783, 30, 128, 131, 132, 143 (29); *VotSzl* E; *SkarKazSej* 694b.

~ [*ile*] *niedziel czego* (1): [*Turcy*] W káždy rok pięć niedziel poštu máią *BielKron* 260.

[*ile*] *niedziel za czym* (1): vderzila thefch przed tym zabiczym thá dzieweczká fwoyá o zyemyá, wfchakze dwye nyedzieli za thym bela zywa *LibMal* 1544/83v.

przez [*ile*] *niedziel po czym* (1): mieszkał w Lublinie po rozmowie náfzey przez kilká niedziel *NiemObr* 24.

(przez) [*ile*] *niedziel*, [*iloma*] *niedziel(ami) przed czym* [*w tym: przedtym* (1)] (5): máią [...] fprawować flufzne rządzenie paniam brzemiennym w iedzeniu flufznym/ á nawięcey czteroma niedzieloma przed złężeniem *FalZioł* V 18c; Naprzod przed czałem rodzenia przez cztyrzy niedziele: kazaćfie wyftrzegać wfzelkich rzeczy fzkodliwych *FalZioł* V 18d, V 19d; *CzechRozm* 73; Przy nas Turecki Cefarz Soltan Zelim vmárl/ fkorofmy do Conftantinopola wiácháli/ á przed tym dwie Niedzieli triumphował po wzięciu Tunifú *StryjKron* 777.

Szereg: »(przez, na) rok (a. [*ile*] lat) i (a) [*ile*] *niedziel* (a. do roku i [*ilu*] *niedziel*)« = *per annum et [aliquot] septimanas, annum et [aliquot] septimanas, anno et [aliquot] hebdomadarum spatium JanStat* (23): yako then ploth [...] sthoy vysey rok v hy szesci nyedziel *ZapWar* 1528 nr 2529; *GroicPorz* o2v [2 r.], o3, q3, xv, nn4; *UstPraw* A4 [2 r.], D4, F4v, H4, K2; ia wiem iednego ktory trzy láta y ośmnaście Niedziel nie wychodząc w wieży fiedział *GórnRozm* E3v; mężobóyce zá głowę máią zápláćić fto y dwádziećcia grzywien: y ná rok y fzeć Niedziel [...] do wieże máią byđz fkazáni *SarnStat* 933, 239. 542, 604, 606, 608 [2 r.], 1162, 1170. ~

»do [*ilu*] *niedziel*, w [*ile*] *niedziel*, w [*ilu*] *niedzielach*, [*ile* (A)] *niedziel*, przez *niedzielę* (a. [*ile*] *niedziel*), za [*ile*] *niedziel*« = *któregoś dnia w okresie trwającym ileś tygodni, nie później* [19:11:6:4:2:1] (43) : *ZapWar* 1505 nr 2014 [2 r.], 1513 nr 2063; *MetrKor* 34/135v; *ConPiotr* 31v; *GroicPorz* k2v, q2v, r, r2 [2 r.]; *UstPraw* Iv [2 r.]; Iefliże fye Przeworńko káiác niebędziefz/ wedwie Niedzieli pewnie zgorefz *OrzRozm* G2v; co fie tknie koło Lołow/ [...] tedy by to nie przes *niedzielę* áni *przesdwie* było/ ále ledwo przes rok temu by koniec był *MycPrz* II C3; *Vota* fwe PP. Połowie winni odpráwić do trzech niedziel w Séym *SarnStat* 46; A gdyby Woiewodá onęgo Séymiku do fzećci niedziel nie

złożył/ tedy to będzie Kálfztelan powinien uczynić. *SarnStat* 457; Sędzia Grodzki w sześcinaście Niedziél [*in sedecim septimanis JanStat* 488] ma wyprawić fwe rozmyślánié. *SarnStat* 791, 132 [2 r.], 289, 345, 514 [2 r.], 525 [2 r.] (15).

~ [ile] niedziel, do [ilu] niedziel, za [ile] niedziel od czego (4): A tak około czterdzieści niedziel od poczęcia przychodzą ti znaki na brzemienną niewiaftę *FalZioł* V 16a; pomocy żadney od krolá Lokietká nie mieli zá dziełięć niedziel od oblężenia. *BielKron* 370; gdzieby fie komu od żołniérzów iáka krzywda ftála/ będzie powinien Hetman z tákiego káždému vkrzywdzonému íprawiedliwość czynić/ od przynieśienia záłoby nadálęý do dwu niedziél *SarnStat* 1183, 98.

w [ile] niedziel, w [ilu] niedzielach, [ile] niedziel, do [ilu] niedziel, przez [ile] niedziel po czym (9): *UstPraw* Iv; Ow záfię co ma płáćić radby áby mu fie Gody vmknęły áż dwie niedzieli po wielkíey nocy *RejZwierc* 159; Który chłop nie zášieie we dwie niedzieli po ś. Michále/ Vrządnik z dworá ma ciáżác. *GostGosp* 165; *SarnStat* 128, 355, 391, 394, 858, 871.

Szereg: »do roku i [ilu] niedziel« (1): A gdzieby szię przyiaciel niezwał do roku y sześći niedziél, tedy wzyftka maiętnoźć przypada na dobra Kofzćielne *ZapKościér* 1591/46. ~

»za [ile] niedziel, w [ilu (L)] niedziel« = w ciágu okresu trwájącego ileś tygodni (dotyczy skutków własnego działania) [6:1] (7) : A thu wpołznanyv za polthori nyedzyelye ośchukali 10 perfon *LibMal* 1545/94; Thá nie vmiála inákźzego ięzyká iedno Niemiecki/ wźákźe, zá ośm niedzyel náwykła po Polńku *BielKron* 383, 396v; *GórnDworz* G5; *HistLan* C; *GórnRozm* C3v; Możež fię we dwu niedziél [!] wźiřtkiego wiwiedźieć. *CzahTr* C.

»do [ilu] niedziel, przez [ile] niedziel, za [ile] niedziel, na [ile] niedziel« = na okres trwájący ileś tygodni, nie dłużej [18:2:1:1] (22) : *RejKup* ee5, ee6; A wyłtyřzawfzy glówná záłobę pozwána ftroná/ iefzcze czás do dwu niedziél otrzymawa ná odpowiedź *GroicPorz* f3v; Aczkolwiek y między gołćmi tyle też idzie odwłok/ ále przes trzeći dzień/ nie przes dwie niedzieli. *GroicPorz* 14, f2v [3 r.], f3 [2 r.], f3v, v v [2 r.]; *UstPraw* Cv; nie ná dwie niedzieli Kroi *dilatíq* dawa/ ále ná dwie lećie. *GórnRozm* H4, H4; *SarnStat* 152, 488, 549, 809, 1284.

~ do [ilu] niedziel po czym (2): Gdy kto qwit od ftrony otrzyma z przewodu práwá y bänniciieý ma iuź mieć záтым *locum ftandi* [...] áż do dwunařtu niedziél/ po zwróceniu nářzym do Korony. *SarnStat* 7, 875.

Szereg: »do roku i do [ilu] niedziel« (1): po wřkazaniu wywołania ná Tribunale do roku y do sześći niedziél/ gdyby fie z ftroná która nań bänniciá wyniořlá poiednał/ tedy tenże Tribnnał powinien będzie z niego bänniciá zniéść. *SarnStat* 875. ~

»w [ile] niedziel, za [ile] niedziel, w [ilu] niedziel(ach), po [ilu] niedziel(ach), [ile (A)] niedziel« [*w tym warianty formy bezprzyimkowej: nadalę [ilu (G)] niedziel (2), dalej od [ilu] niedziel (2)*] = po upływie iluś tygodni; en [aliquot] septimanis, intra [aliquot] septimanas *JanStat* [70:27:14:11:11] (133) : Item sandy podolanom y Moldawyanom. vethrzy Nyedzyele mayá bicz kladzoni *MetrKor* 40/816, 40/822; *LibLeg* 6/117v; *LibMal* 1543/76v; *GroicPorz* k2v, r, bb2 [2 r.], dd2; *UstPraw* A, Av [2 r.], A4, B4v, H3 (9); zá czterzy niedziele Krol do domu przez gory przyřzedł *BielKron* 350; *LeovPrzep* H4v; *GórnDworz* R7v; *HistLan* D4v; Po dwu niedzielách/ pořłał Iulianus Cefarz do Gordyaná Woyřkiego/ Klemencyuřza *SkarŻyw* 429; *StryjKron* 747; *KochSz* A2v; *ActReg* 15, 26, 51, 124; *KochAp* 11;

ELecją ná obieranie Vrzędników łądu Ziemłkiégo [...] Kálztelan główny onégo Woiewódtwá/ álbo źemie/ nadáléy łżeści niedziel złożyć ma *SarnStat* 457; Czas łkargowych Roków nie ma bydz przekłádány, ále we dwu niedziel łądzoné bydz máią bez zwłóki. *SarnStat* 531; Sędzia y Podłędek [...] áby [...] nie mogli dáléy od trzech niedziel Roków náznázczáć [*terminos ultra tres septimanas non possint nec valeant assignare JanStat* 488]. *SarnStat* 554; Roki zá pozwy náłžemei Królewłkiémi ták oczywiéście/ iáko y záocznie łżeść niedziel [*mają być dawane*] *SarnStat* 875, 134, 135, 145 [2 r.], 471 [2 r.], 527 (32).

~ w [*ile*] *niedziel*, za [*ile*] *niedziel*, w [*ilu*] *niedziel od czego* (12): Item czałz a dzień y myełczye kv bithwe ym pokładamy thw wkracowye na dworze náłchym od thego wthorkw nayblyz przillego vedw nyedziel *MetrKor* 26/62v; *ZapWar* 1550 nr 2665; *Diar* 62; ma być Rok przełózon od położenia Pozwu zá cztery niedzyele. *UstPraw* Av, A; KAlifkié Roki Ziemłkié piérwłże w Poniedziátek po łwiéty Tróycy: potym od poczęcia tych Roków we dwie niedzieli w Koninie. *SarnStat* 724, 408, 409, 436, 726, 730, 736.

w [*ile*] *niedziel*, [*ile*] *niedziel*, w [*ilu*] *niedziel(ach)*, po [*ilu*] *niedziel(ach)*, za [*ile*] *niedziel po czym* [*w tym: potym* (5)] (59): Item drugi szeym ma bywacz nakolaczynye [...] po przereczonym szeymye wedwe nyedzyely *MetrKor* 34/134; A placza ma bicz przed vrzandem pólzeymye dokonczyenya za dwye nyedziely *LibLeg* 6/118; *LibMal* 1543/72, 1544/79v, 1545/103v, 104v; *ZapWar* 1549 nr 2657; Potym Szoltyłi Sąd bywa po Burgrábfkim we dwu Niedziel. *GroicPorz* k2; *LeovPrzep* H4v; Potym po kilku niedziel niłzi náłtał Márzec/ Rozłtał łie z nędznym łwiátem on to miły łtárec. *HistLan* E4v, D; *CzechRozm* 140; *GórnRozm* Cv; Adrugie Sądy sądzić mamy wWilnié dwie niedzieli po Trzech Krolach *ActReg* 44, 44, 68; GRODZKIE IVRIDIKI, niemáią łie poczynáć áż dwie niedzieli po Séymie *SarnStat* 30, 7, 44, 129, 158, 346 (43). ~

»[*ile* (A)] *niedziel*, przed [*ilu*] *niedziel(ami)*, na [*ile*] *niedziel*, tak [*ile*] *niedziel*, dziś [*ile*] *niedziel*, w [*ile*] *niedziel*« = w dniu (lub w okresie kończącym się w tym dniu) poprzedzającym coś o ileł tygodni, nie później [29:19:6:2:2:1] (59) : Item powyedzyal yłch przed olzmya nyedzyel trzy wyardunki nyewyefłczye wełzrzedzye vkradł *LibMal* 1543/74v; Item Pyotrowy czechowy konewką przed dwyema nyedzielyamy vkradł. *LibMal* 1547/136v; Íłch thak trzy nyedzyelye Michałek wnuk yey nalyáłłchi wemlinye wyrzbaku worek ploczyenny łpyenyedzmy oney ye yełth dall *LibMal* 1554/195, 1543/74v, 75, 1544/80v, 90, 91v (21); Dłił dwie Niedzieli/ idácz z náłžégo kiermáłzu/ Záyłrzyłm/ á ono łye piéknie łieleni ku láfu. *PudłFr* 8; pozwu kłádzienié ma vprzędzić rok/ namniéy dwie niedzieli *SarnStat* 613, 387.

~ [*ile*] *niedziel*, na [*ile*] *niedziel*, w [*ile*] *niedziel przed czym* (35): *LibMal* 1546/110v, 111v, 1548/141v; TEn Sąd przed thym niłzi bywa/ dwie niedzieli przes Podwoyłkiego iáwnie ma być wywołán. *GroicPorz* iv; Sługá przed woyną álbo inłzą potrzebą od páná odłtáć niemože rychley iedno łželć niedziel *UstPraw* D, I2v; *BielKron* 234v; *SienLek* 190v; *ZapKóścier* 1583/37; Inwentarze máią záwłždy bydz v Páná przed ł. Michałtem ná dwie niedzieli *GostGosp* 66, 66, 90 [2 r.]; Słudzy łżeść niedziel przed woyną niech odpufłczyenya pólžą. *SarnStat* 648; A Pílarz łiemłki będzie powinien z Aktámi pólžáć Podpíłká do Kámiéncá ná dwie niedzieli przed rokámi. *SarnStat* 741, 31 [2 r.], 33, 118, 151, 234 (22). ~

»[ile (A)] niedziel, w [ile] niedziel [przed a. po czym]« = *któregoś dnia w okresie poprzedzającym coś o ileś tygodni a. następującym po czymś*; [aliquot] *septimanis JanStat [4:2] (6) : UstPraw B2*; Ktoby cztery Niedziele przed Aktem Kommissárskim, ábo po akcie náiechał, tákiego zuchwálistwo ono zá *Crimen laefae Maieftatis* poczytano. *SarnStat 845*; A gdzieby kto ná Séymiku obiéránia Sędziów/ álbo téz w trzech niedzielách przed záczcéniém fádu/ álbo téz w trzech niedzielách po odfádzeniu iáką ofebę fzláchecką ránił/ álbo zábił. Tedy wedlug Státutu poftápic przeciw niemu *SarnStat 871, 43, 128, 858*.

»od [ilu] niedziel« = *poczynając od dnia poprzedzającego coś o ileś tygodni (3) : Sok owoczu tego ziela zwodką babczaná/ zaftanawia biegunkę będączą od kielka niedziel FalZioł I 21b; LibMal 1554/185; ActReg 155*.

»[ilekroć, ile razy] przez [ile] niedziel, do [ilu] niedziel, w niedzielę« [4:2:1] (7) : Aby fzędzia [...] iedno ieden raz íobie brał na rozmyflenie a staroftha abo podftarofczy téz ieden raz do dw [!] niedziel *ComCrac 18*; Íliciec (gdy dlužnikowi wedle Prává będzie opowíadał v Sádu trzy kroć w onych fzeć niedzielách/ [...] áby fant wykupił/ álbo dług plácił) może tháki fant przedác *GroicPorz r, dd2*; A ilekolwiek rázow w niedzielę będzie od kxiędzá kropion/ tylekroć brzemię grzechow/ przes tzterzy niedziele/ będzie zgładzone. *KrowObr 70v, 71; ActReg 157; SarnStat 675*.

»przez [ile] niedziel, co [ile] niedziel, w [ilu] niedzielach« = *w regularnych odstępach trwających ileś tygodni [4:3:2] (9) : Potym ná blifkich trzech Sądziech/ kthore bywáią przes dwie Niedzieli/ [...] będzie íye óswiadczáł GroicPorz o2, k2, k4v, 1*; Gdy kogo pozowá ku fzkardze/ thedy tákowy rok niema być przekládan z infzemi pozwy/ Y owfzem máią być fádzone we dwie a wedwie niedzieli *UstPraw A3v, A3v; GostGosp 24, 136; SarnStat 741*.

Synonimy: 1. zest. »niedziela kwietna«: kwiaty, kwietnica; »niedziela wielkanocna«: Wielkanoc; 2. tydzień.

Cf DWUNIEDZIELNY, SZEŚCINIEDZIELNY